

Anarcho-Biblioteka
Dobry pieróg to wywrotowy pieróg

W stronę absolutnego zniszczenia hierarchii, czyli czym jest zielony anarchizm?

Corin Bruce

Corin Bruce
W stronę absolutnego zniszczenia hierarchii, czyli czym jest zielony
anarchizm?
sierpień 2014

[https://zielonaautonomia.noblogs.org/post/2018/04/22/w-strone-
absolutnego-zniszczenia-hierarchii-czyli-czym-jest-zielony-anarchizm/
#more-214](https://zielonaautonomia.noblogs.org/post/2018/04/22/w-strone-absolutnego-zniszczenia-hierarchii-czyli-czym-jest-zielony-anarchizm/#more-214)

pl.anarchistlibraries.net

sierpień 2014

Spis treści

Anarchizm Społeczny	4
Zielony anarchizm	5
Prawa zwierząt	6
Ekologia Społeczna	7
W stronę zniesienia hierarchii	8

Zielony anarchizm w polsce praktycznie nie istnieje. Co kilka lat ma miejsce jakiś zielony projekt, ale nic poza tym. Co jakiś czas jakaś grupa próbuje podjąć na nowo ten temat, ale uchodzi to bez żadnego większego zainteresowania w środowisku. Jako redakcja podejrzewamy, że wynika to z tego iż nie wszyscy do końca zdają sobie sprawę czym tak naprawdę jest zielony-anarchizm. Większość kojarzy go z byciem hippisem i jedzeniem tylko i wyłącznie owoców, które spadły z drzew, a inni nie widzą różnicy między anarcho-prymitywizmem, a zielonym anarchizmem (w tym tekście wyjaśniona jest różnica).

Zapraszamy do tekstu mającego na celu przedstawić ideę zielonego anarchizmu, z perspektywy ruchu zwalczającego hierarchię na każdy możliwy sposób, którego autorem jest Corin Bruce:

Podczas ostatnich kilku dekad zaktywizowania społeczeństwa, zaczęły się pojawiać ruchy społeczne zajmujące się nie tylko losu świata ludzkiego, ale także zwierząt i środowiska naturalnego. W najbardziej radykalnych formach, ruchy te zostały nazwane, przez niektórych, jako 'eko' lub 'zielony' anarchizm. Zielony anarchizm może składać się na dowolną doktrynę polityczną, która pobiera kluczowe aspekty anarchizmu – niezależnie za co są one uważane – i aplikuje je do krytycyzmu wobec interakcji człowieka innym niż ludzkim światem. Definicja jest dobrym początkiem, ale podobnie jak z wieloma definicjami anarchizmu, niezadowolająco niejasna. Ten tekst ma na celu zaproponowanie bardziej szczegółowej definicji zielonego anarchizmu, który zostanie później wyjaśniony jako doktryna zwalczająca hierarchię na każdej możliwej płaszczyźnie.

Żeby to wszystko miało sens, trzeba najpierw wyjaśnić kilka rzeczy związanych z anarchizmem społecznym, w szczególności te dotyczące nacisku na przeciwstawianie się hierarchiom społecznym. Dzięki tej perspektywie będzie można wyjaśnić co rozumie się przez zielony anarchizm. Następnie przejdziemy do najbardziej popularnych tematów dotyczących zielonego anarchizmu: praw zwierząt oraz ekologii społecznej. Mam nadzieję, że ten tekst będzie stanowił solidne wprowadzenie dla osób nowych w temacie. Zakończę tekst stwierdzeniem: zielony anarchizm, jak sam go rozumiem, reprezentuje sobą najbardziej rozwinięty i najbardziej spójny wyraz myślenia anarchistycznego.

Anarchizm Społeczny

Zielona perspektywa anarchistyczna może być opisana jako wyłaniająca się z bardziej ogólnego punktu widzenia anarchistycznego, który zostanie tutaj opisany jako “anarchizm społeczny”.

Anarchizm społeczny: pogląd, który twierdzi, że wszelka hierarchia społeczna powinna zostać zniszczona.

Znaczenie terminu “społeczeństwo” odnosi się po prostu do świata ludzkiego, podczas gdy pojęcie “hierarchia” oznacza system dominacji obejmujący podporządkowanie interesów jednej osoby lub grupy osób przez inną. W związku z tym widzimy, że społeczny anarchizm dąży do całkowitego zniesienia hierarchii w świecie ludzkim, lub innymi słowy, że pragnie, aby ludzkie stosunki były uporządkowane horyzontalnie. Co oznacza, że nikt nie powinien mieć prawa do traktowania innych – formalnie lub nieformalnie – jako ich własności.

Anarchizm społeczny ma wiele wspólnego z bardziej ortodoksyjnymi odmianami radykalnego myślenia, takimi jak klasyczny anarchizm, który zmierza przede wszystkim do przeciwstawienia się państwu, a także z marksizmem, który zamiast tego utrzymuje ekonomiczną koncentrację na klasach i kapitalizmie. Podczas gdy społeczny anarchizm podziela te cele, tam, gdzie odstaje od tych ideologii, odmawia uznania państwa lub kapitalizmu za podstawę wszystkiego, co jest nie tak w dzisiejszym świecie. Raczej, jak wynika z perspektywy, która jest szersza i bardziej radykalna, uważa państwo i kapitalizm za powierzchnię złożonej struktury dominacji, która posiada swoje korzenie o wiele głębiej: w hierarchii.

Mając to na uwadze, możemy wyjaśnić, dlaczego, w miarę rozwoju anarchizmu w swojej historii, zaczął on koncentrować wysiłki na przeciwstawianiu się wszystkim formom ludzkiej dominacji, które obejmują – ale nie ograniczają się do – państwa i kapitalizmu. Oto kilka innych przykładów hierarchii społecznych: rasizm, patriarchy, homofobia, transfobia, ageizm (itp.). Społeczny anarchizm dąży do zniesienia tego wszystkiego i kładzie szczególny nacisk na ich wzajemne krzyżowanie się. Twierdzi on, że jednej formy dominacji nie można zrozumieć – nie mówiąc już o jej sprzeciwianiu się – nie uznając wspólnych korzeni, które dzieli ona ze wszystkimi innymi, co oznacza, że poszczególne przypadki dominacji nie mogą być oddzielone od szerszego systemu hierarchicznego, z którego wszystkie one wyrastają. Jako tacy moglibyśmy powiedzieć, że anarchizm społeczny wykracza poza uzna-

nowagi z naturą poprzez powrót do przedindustrialnego, plemiennego społeczeństwa. Anarcho-prymitywizm można opisać jako dążenie do społecznej transformacji w tych kierunkach, ale nie jest to przedmiotem tego tekstu. Ekologia społeczna stara się zsyntetyzować to, co może być uważane, za jedno z najbardziej pożądaných aspektów anarcho-prymitywistycznych społeczeństw, takie jak ich zdecentralizowane i ekologiczne sposoby istnienia, z niektórymi najbardziej pożądanymi aspektami współczesnego społeczeństwa, takimi jak skupienie się na rozsądku, nauce i technologii.

W stronę zniesienia hierarchii

W tym momencie jesteśmy w stanie zaryzykować hipotezę, że zielony anarchizm zamiast być jakąś mizantropijną parodią przeznaczoną dla radykałów z dredami, reprezentuje sobą ekspresję anarchizmu w najbardziej rozwiniętej i najbardziej spójnej formie. Nie tylko ludzie są ofiarami państwowej, kapitalistycznej i -bardziej ogólnie - hierarchicznej destrukcji: wspólne ofiary tego systemu dominacji są ostatecznie wszystkimi formami życia na Ziemi. Piotr Kropotkin powiedział kiedyś: „Równość we wszystkim, synonim sprawiedliwości, to jest anarchizm w wielkim uczynku”. Wydaje się, że Kropotkin może być najbardziej znanym anarchistą, między innymi z cytatu: *równość we wszystkim*. To, czego być może Kropotkin nie rozpoznał, a może jest to fakt zarezerwowany dla anarchistów dzisiejszego świata, jeśli chcemy poważnie traktować ideę równości, czy nie zastanowić się nad tym, czy nasza walka nie powinna raczej wyjść poza to ograniczenie, jakim jest walka o równość wewnątrz własnego gatunku? Aby przezwyciężyć jedną formę dominacji, musimy ostatecznie przezwyciężyć wszystkie. Musimy przezwyciężyć hierarchię w ogóle. Ponadto, aby to zrobić, musimy zrobić coś więcej niż tylko zrozumieć hierarchię, musimy poświęcić się budowaniu szerokiego i spójnego ruchu - ekologii oporu - który jest w stanie przeciwstawić się jej na wszystkich frontach. To może być najciekawszy czas, w jaki moglibyśmy mieć nadzieję, że żyjemy. Stwórzmy najbardziej ekscytującą - i najbardziej rewolucyjną - epokę, jaka kiedykolwiek istniała! Alternatywą do tego jest pozostanie w więzieniu naszych uprzedzeń do momentu, gdy wszelka nadzieja na przetrwanie zmieni się w pył.

nie sprzeciwu wobec różnych form hierarchii jako odrębnych walk i uznaje je za różne aspekty tej samej walki, a mianowicie walki o społeczną anarchię.

Zielony anarchizm

Po przyjrzeniu się istotnym sprawom dotyczącym anarchizmu społecznego, możemy teraz wrócić do kwestii zielonego anarchizmu. Podczas gdy anarchizm społeczny, ogranicza swój zakres do krytykowania władzy, która ogranicza nasz gatunek, zielony anarchizm stosuje dokładnie tę samą perspektywę, tyle że poszerzoną także o świat inny niż ludzki.

Zielony anarchizm: *pogląd, który twierdzi, że każda hierarchia powinna zostać zniszczona.*

Podane powyżej definicje zielonego i społecznego anarchizmu są bardzo do siebie podobne. Zasadniczą różnicą pomiędzy nimi jest słowo ‘społeczny’, które zostało usunięte z tej drugiej definicji. Dochodzimy do wniosku, że anarchizm społeczny jest bardzo konkretny, koncentruje się on demontażu jakichkolwiek hierarchicznych relacji między ludźmi, podczas gdy zielony anarchizm jest bardziej ogólny, ponieważ dąży do usunięcia jakiejkolwiek hierarchii, nie tylko z naszego gatunku, ale również ze sposobu, w jaki traktujemy gatunki inne niż ludzki. Należy tutaj wyjaśnić pewną kwestię. Zielony anarchizm nie proponuje ingerowanie w hierarchie, która istnieje poza sferą ludzkiej działalności (zakładając, że takowa istnieje, jest to kwestia sporna, które nie będzie tutaj omawiana). Przeciwnie, proponuje, aby wszystkie hierarchie, które są skutkiem działalności gatunku ludzkiego - czy to są zawarte w naszym społeczeństwie, czy nie - zostały zlikwidowane.

Pogląd ten często przekłada się na walkę o ‘całkowite wyzwolenie’, które można postrzegać jako dążenie nie tylko do spełniania jednego lub więcej celu walk wyzwolńczych - na przykład równości rasowej lub płci - ale jako zjednoczone spełnienie wszystkich wyzwolńczych walk. Idąc dalej, gdy dochodzimy do sedna tego, co jest warte przeciwstawiania się jakiejkolwiek formie hierarchii, możemy uznać, że ta sama struktura istnieje wszędzie indziej. W związku z tym, kłóci się to z stwierdzeniem, że walka o wyzwolenie musi być całkowita, a nie tylko przeciwstawiać się formom hierarchii najbardziej uprzykrzającym nam życia. Musimy dążyć do pozbycia się wszystkich form hierarchicznych dominacji z naszych żyć. Mając tę kwestię wyjaśnioną, możemy dodać kolejne dwie formy hierarchii do listy, która została wcześniej

wymieniona: gatunkowość i dominacja środowiskowa. Zostaną one wyjaśnione w osobnych akapitach poniżej.

Prawa zwierząt

W idei praw zwierząt proponuje się, aby moralne względy, które są często przyznawane członkom naszego gatunku, były również rozszerzane na zwierzęta inne niż ludzie. Myślenie to idzie w parze z zielonym anarchizmem, ponieważ można argumentować – uznając, że hierarchie, które przenikają nasze społeczeństwo, powinny zostać zniesione – że hierarchie, które pociągają za sobą podporządkowanie innych gatunków zwierząt, powinny zostać zniesione z tych samych powodów.

Najważniejsze w tym podejściu jest pojęcie “gatunkowizmu”, które odnosi się do uprzedzeń na korzyść interesów członków własnego gatunku oraz do umniejszania roli interesów członków innych gatunków. Tego rodzaju hierarchia nie opiera się na rozpoznaniu rzeczywistych zdolności posiadanych przez członków innych gatunków, lecz na samym fakcie, że nie są członkami naszej własnej grupy. Co ważne, logiczna struktura gatunków jest argumentowana tak samo, jak wszystkie inne formy hierarchii społecznej. Jest na przykład integralną częścią usiłowania usprawiedliwienia rasizmu, który uznaje to, że czyjaś rasa ma stać się podstawą do dominacji nad nim, i równie dobrze dla seksizmu, który jest z kolei zależny od płci. Zwolennicy praw zwierząt twierdzą, że logika gatunkowa jest tak samo irracjonalna jak każda inna forma dominacji: tylko dlatego, że ktoś inny ode mnie, nie oznacza, że nie liczy się on moralnie, lub że może być zdominowany dla osiągnięcia moich własnych celów.

Jeśli usuniemy zasłonę gatunkowizmu i uznamy zdolności, które często są własnością zwierząt innych niż ludzie, to co nam pozostanie? Pomimo czasami ogromnych różnic między ludźmi a zwierzętami innymi niż człowiek, jedna z cech, która wydaje się nam być wspólna dla wszystkich i uznawana jest za kluczową dla rozważań moralnych to: “wrażliwość”. Zdolność ta rozumiana jest jako zdolność do bycia świadomym świata, lub innymi słowy do doświadczenia świata z własnego punktu widzenia, co – być może najważniejsze dla praw zwierząt – przekłada się na zdolność odczuwania bólu i przyjemności. Wynika z tego, że kiedy czujące zwierzę, takie jak świnia, osioł lub ryba, jest zdominowane przez strukturę hierarchiczną, to cierpią one krzywdę w taki sam sposób, w jaki robi to człowiek. W związku z tym

argumentuje się, że to, do jakiego gatunku należy człowiek, jest ostatecznie nieistotne i że to, czy ktoś jest czujący – czy to człowiek, czy nie – ma kluczowe znaczenie dla rozważań moralnych, co oznacza, że walka anarchistyczna powinna być poszerzona o wyzwolenie zwierząt.

Ekologia Społeczna

Murray Bookchin jako pierwszy użył określenia ‘ekologia społeczna’, który w skrócie można wytłumaczyć w następujący sposób: jest to sprzeciw wobec podejścia mówiącego, że my jako ludzie musimy dominować resztę świata, a wynika to z tego, że musimy dominować się nawzajem. Idąc dalej, ekologia społeczna twierdzi, że kwestie społeczne i ekologiczne są ze sobą nierozłączne, ponieważ hierarchia społeczna jest odpowiedzialna za nasze hierarchiczne podejście do świata innego niż ludzki. Takie podejście przejawia się na przykład poprzez postrzeganie naturalnego świata jako ludzką własność, który redukuje się do miary potrzebnych zasobów, które wyceniane są tylko i wyłącznie na zasadzie ludzkich pragnień. Nawet jeśli można by stwierdzić, że takie podejście służy naszym krótkoterminowym interesom, ich długoterminowe konsekwencje doprowadzą w efekcie do katastrofy ekologicznej – obejmującej takie kwestie jak: globalne ocieplenie, niedobór zasobów, zanieczyszczenie, masowe wymieranie, wylesianie i degradacja gleby – która sama w sobie zagraża możliwości przetrwania naszego gatunku.

Poza analizowaniem tych zagadnień, ekologia społeczna znajduje swoje prawdziwie rewolucyjne tłumaczenie: jeśli nasze problemy ekologiczne znajdują się w problemach społecznych, to nasze rozwiązania tych problemów ekologicznych również muszą odnosić się do radykalnych zmian społecznych. Ambicją tych zmian społecznych, byłoby zniesienie hierarchicznych struktur, które przenikają przez nasze społeczeństwa i zastąpienie ich prawdziwie egalitarnymi. Znajdą one swoją formę w zdecentralizowanych, opartych na lokalnych społecznościach, bezpośrednio demokratycznych środkach organizacji – atomach zielono-anarchistycznego społeczeństwa, który zaspokoi najszerzy zakres ludzkich potrzeb, a jego podstawową zasadą będzie dbanie o ekologię. Dopiero gdy osiągniemy równowagę w naszym własnym społeczeństwie, będziemy w stanie znaleźć równowagę między nami, a światem naturalnym.

Ekologii społecznej nie należy jednak wrzucać do jednego worka z krytyką anty-technologiczną czy anty-cywilizacyjną, która dąży do znalezienie rów-